

Kokemäenjoki

Kokemäenjoki saa alkunsa Pirkanmaan puolelta Vammalan Liekovedestä virraten halki Satakunnan peltoalueitten Huittisten, Kokemäen, Harjavallan, Nakkilan, Ulvilan ja Porin läpi laskien Porin edustalla Pihlavanlahdella Selkämereen. Yhteensä 121 km pitkä Kokemäenjoki on maamme viidenneksi suurin jokivesistö, jota on muutettu vuosien kuluessa muun muassa tukinuittoa, tulvasuojelua ja vesivoimarakentamista varten. Jokea säännöstellään vesivoimaloiden tarpeisiin keskivirtaaman ollessa 240 m³/s. Huittisissa jokeen yhtyvät Loimijoki ja Sammunjoki, joiden yhtymäkohdan ympärille on muodostunut laaja viljelystasanko. Huittisten ja Kokemäen rajoilla joki jakautuu kahdeksi haaraksi, joiden yhtymisen jälkeen joki virtaa monimuotoisena kohti pohjoista Säpilänniemeen asti kääntyen jyrkästi takaisin kohti etelää ja Kokemäen keskustaa. Kokemäen kohdalla joessa on Kolsin voimalaitos. Harjavallan ja Nakkilan rajalla on Harjavallan voimalaitos, jonka yläpuolella joki levittäytyy suureksi altaaksi. Nakkilan kohdalla joessa on useampia hienoja koskialueita. Ulvilassa joki haarautuu kahdeksi uomaksi, joista kapeampi, Kirkkojuopa, yhtyy pääuomaan Porin rajalla. Ulvilan kaupunki sijaitsee alajuoksun leveällä, muinaisella suistomaalla. Porin keskustassa joki haarautuu jälleen useaksi uomaksi kulkien välillä lähes kahdensadan metrin levyisenä laskien lopulta mereen Pihlavanlahdella.

Kokemäenjoen vesi on melko runsasravinteista, ruskeaa ja sameaa. Veden laadulle leimansa antaa runsas peltojen osuus, 20 % alueen pinta-alasta. Veden laatu on yleisimmin tyydyttävää. Kokemäenjoen tilaa heikentävät yhdyskuntajätevedenpuhdistamot (Harjavalta, Huittinen, Kokemäki, Nakkila, Pori, Sastamala, Tampere, Ulvila, Harjavallan tehtaat Yara Suomi Oy), jotka aiheuttavat pistekuormitusta sekä hajakuormitusta aiheuttava maatalous. Jätevesikuormituksen vähennyttä hajakuormitus on noussut joen suurimmaksi kuormittajaksi. Tilan heikentyminen näkyy rehevöitymisena sekä hydrologis-morfologisten muutosten aiheuttamana elinympäristöjen muuttumisena. Vesimuodostumien hydrologis-morfologisen tilan arvioinnin perusteella Kokemäenjoki täyttää voimakkaasti muutetun vesistön kriteerit (mm. rakennettu putouskorkeus, padotuksen aiheuttamat muutokset) (Ympäristöhallinnon OIVA-palvelu).

Kokemäenjoen suisto Pihlavanlahdella on tunnetusti osa länsirannikon parasta lintualueutta ja kuuluu Natura 2000 – verkostoon. Myös yläjuoksulla Huittisten ja Kokemäen alueilla on useita linnustollisesti merkittäviä alueita. Kokemäenjoessa elää uhanalaisia eläin- ja kasvilajeja, joista harvinainen toutain on valtakunnallisesti uhanalainen, saukko ja majava myös vähälukuisia.

Uistin- ja perhokalastus on hyvin suosittua joella. Kalastettavaan alueeseen kuuluu yhteensä kuusi koskea tai nivaa, joista Arantilan ja Ruskilan kosket ovat suosituimpia. Kokemäenjoen kalakanta on monipuolinen. Pääasialliset pyyntikohteet ovat lohi, meritaimen ja kirjolohi sekä myös jossain määrin kuha ja siika.

Veden laadun parannuttua Kokemäenjoen tila ei ole enää esteenä kalataloudellisten toimenpiteiden onnistumiselle. Koska padot ovat kuitenkin este vaelluskalojen luontaiselle nousulle ja lisääntymiselle, on alueella keskitetty paljolti istutuksiin. Jokeen on istutettu mm. lohta, vaellussiikaa, järvi- ja meritaimenta, kuhaa, harjusta ja ankeriasta. Voimalaitosten aiheuttamat suuret vuorokausivaihtelut

virtaamassa kuitenkin vaikeuttavat vaelluskalojen luontaista lisääntymistä. Säännöstely tuhoaa niin nahkiaisien kuin toutaimienkin kudun, jättämällä kutualueet ajoittain kuiville. Harjavallan padon alapuolelta onkin siirretty nahkiaisia yläpuolisiin vesiin, jossa lisääntyminen onnistuu. Säännöstelyä tulisi edelleen kehittää kalatalouden kannalta sopivampaan muotoon.

(Lähde: Koivunen, Nukki, Salokangas 2006. Satakunnan vesistöt – käyttö ja kunnostustarpeet. Pyhäjärvi-instituutin julkaisuja, sarja B nro 12)

Lisätietoja

Kokemäenjoen kalat, kalastus, vedenlaatu, virtaama, säännöstely:

<http://www.kokemaenjoki.fi>

(Hämeen ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten yhteinen sivusto, sisältää monipuolisen linkkivalikoiman)

Kokemäenjoen käyttötieto -sivusto sisältää tietoa joesta, historiasta, kulttuurista, luonnosta ja palveluista:

<http://www.kokemaenjoki.net/>

Kokemäenjoen tulvista, tulevaisuuden tulvariskeistä ja riskialueista:

<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=132719&lan=FI>

Porin tulvista, niihin varautumisesta sekä esityksiä tulvasuojelu- ja tulvantorjuntatoimenpiteiksi:

<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=54479>

Kokemäenjoki-LIFE –hanke on Kokemäenjoen varressa sijaitsevien arvokkaiden luontokohteiden kunnostus- ja hoitohanke, jonka sivustolla on kattavasti tietoa alueen Natura 2000- verkostoon kuuluvista alueista.

www.ymparisto.fi/kokemaenjokilife (myös englanniksi)

Kokemäenjoen vesistöalueen Satakunnan puoleisten osien kartta:

<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=63021&lan=fi>

Kokemäenjoki wikipediassa:

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Kokem%C3%A4enjoki>

Kokemäenjoki Huittisista Poriin:

<http://www.karhukunnat.fi/porinseutu/luonto2.html>

SATAVESI-ohjelman Kokemäenjoki-työryhmä:

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=19971&lan=fi>

Kokemäenjoen vesistöalueen vesistöennusteet:

<http://wwwi2.ymparisto.fi/i2/35/index.html>